

підтримки галузі сільського господарства із зміною її акцентів на інноваційно-інвестиційний розвиток, створення ефективних ринкових структур, забезпечення висококваліфікованими кадрами, що в свою чергу потребує розвитку сільських територій, підвищення зайнятості сільського населення та поступового вирівнювання умов життя працівників, зайнятих в сільському господарстві і в промисловості. Більшість розвинених країн застосовують механізм бюджетного фінансування галузі, який дозволяє спрямовувати фінансові ресурси держави на підтримку найбільш пріоритетних напрямів розвитку агропромислового виробництва.

Список використаних джерел

1. Бородіна О.М. Державна підтримка сільського господарства: концепція, механізми, ефективність // Економіка і прогнозування. – 2006. – №1. – С. 109-125.
2. Механізм бюджетного і податкового регулювання аграрного сектору України в умовах членства в СОТ /Лайко П.А., Борщ А.Г., Довженко І.І. та ін. / За ред. Лайка П.А. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2008. – 536 с.
3. <http://www.rada.gov.ua>.
4. <http://www.minagro.kiev.ua>.

Annotation. The features of budgetary support of development of agrarian enterprises are considered in the modern terms of manage. Certain basic problems and directions of improvement of budgetary support of development of agrarian enterprises.

Key words: state adjusting, budgetary support, agrarian enterprises.

12

УДК 336.226

К.І. Швабій, к.е.н., с.н.с., Національний університет ДПС України

ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто основні проблеми та перспективи реформування податку з доходів фізичних осіб в Україні. Зроблено висновок про необхідність поетапного реформування цього податку шляхом запровадження нових елементів механізму оподаткування, процесів адміністрування податку тощо.

Ключові слова: податок з доходів фізичних осіб, реформування, система оподаткування, доходи, населення.

Актуальність теми дослідження. В Україні, де реформаційні процеси у багатьох сферах економіки затягувались роками, можна окреслити, порівняно з іншими країнами світу, досить великий список необхідних реформ. Це кому-

нальне господарство, енергетика, бюджет, пенсійне забезпечення, інституційні реформи тощо. На жаль перелік є не маленьким. В усіх із зазначених сфер і галузей соціально-економічного життя невідкладно мають бути реалізовані серйозні реформаційні програми. Однак особливо актуальним і важливим завданням, з точки зору успішності реалізації подальших реформ в економіці України, є податкова реформа.

Проблема податкової реформи не є новою, оскільки вона постійно дискутується у наукових колах, експертному середовищі, засобах масової інформації, серед пересічних громадян. В цій сфері дійсно настала необхідність здійснення серйозних новацій, які мають створити передумови для подальшого, ефективного розвитку українського суспільства, модернізації економіки, утвердження нових пріоритетів і цілей соціально-економічного розвитку. Не випадково і навіть символічно те, що одним із останніх розпоряджень Кабміну України у 2009 році була «Стратегія реформування податкової системи» N1612-р. від 23 грудня 2009 р. [1]. У зазначеному документі окреслено основні напрями реформування системи оподаткування країни в цілому, а також нового механізму функціонування окремих, в основному бюджетоутворюючих, податків.

Виклад основної частини матеріалу. Система оподаткування доходів населення в Україні за роки її незалежності зазнала серйозних змін. Сьогодні вона за багатьма формальними та реальними ознаками відповідає аналогічним системам провідних країн світу. Ця відповідність проявляється в існуючих співвідношеннях між основними об'єктами оподаткування (працею, споживанням), у процедурах адміністрування, тощо. До більшості джерел доходів застосовуються адекватні податкові інструменти. Проте у внутрішній структурі механізму оподаткування доходів населення усе ще мають місце певні диспропорції, усунути які необхідно у найближчому майбутньому – для ефективного розвитку системи оподаткування доходів громадян зокрема, і подальшого продуктивного розвитку системи податкових відносин у цілому. Основна з цих диспропорцій полягає в існуючому співвідношенні платежів до фондів соціального страхування роботодавців і працівників. Діюча система платежів до фондів соцстраху являє собою головну перешкоду для детінізації трудових доходів населення, тобто для розширення бази оподаткування ПДФО за рахунок наявних резервів податкового потенціалу країни. Крім того, нарахування на фонд оплати праці та систему їх перерозподілу важливо інтегрувати у систему оподаткування доходів громадян, оскільки лише в такому випадку виникає можливість розв'язати задачу оптимізації податкового навантаження (у системі координат «бенефіціарій – платник податку») та підвищити функціональну ефективність системи оподаткування доходів населення у цілому. Слід зазначити з цього приводу, що на даний момент в Україні саме у цій сфері здійснюється міжнародний проект за фінансової підтримки ЄС, результати якого спрямовані на вирішення саме цієї проблеми. Проте, як

усім відомо, для здійснення реформ в Україні потрібні не лише науково-практичні рекомендації, а й політична воля, якої часто бракує.

Основний недолік ПДФО на сучасному етапі розвитку економіки України полягає у тому, що не завжди вдається забезпечити виконання умови несуперечливості податкового законодавства економічним відносинам, які склались у суспільстві. Здійснений аналіз тенденцій у сфері розподілу доходів населення засвідчив невідповідність між прогресивними властивостями ПДФО і ступенем нерівності доходів населення. На сьогодні потенціальна межа нерівності доходів населення є дуже високою, проте фактично застосовується пропорційний ПДФО, перерозподільні властивості якого є незначними. Аналіз результатів і наслідків реформи ПДФО в Україні показав, що, поряд із зниженням прогресивності ПДФО, не був дотриманий принцип фіскальної нейтральності реформи, основними бенефіціаріями якої стали високодохідні верстви населення, оскільки саме на цю категорію громадян податкове навантаження зменшилося найбільшою мірою [2; 3].

Аналіз міжнародної практики оподаткування дозволив виявити, що протягом останніх 20 років у більшості країн світу було проведено різномасштабні податкові реформи. Ці реформи стосувались як системи оподаткування в цілому, так і її окремих елементів. Найістотніші зміни відбулись у системі оподаткування доходів населення – у напрямі зниження загального рівня податкового навантаження, зниження рівня прогресивності податків, розширення бази оподаткування, спрощення системи і процедур адміністрування персонального прибуткового податку. Залежно від рівня соціально-економічного розвитку країни використовують різні типи системи оподаткування доходів населення: повна або комплексна, система подвійного прибуткового оподаткування та пропорційного прибуткового податку (як правило з однією ставкою). Історично склалося так, що провідні країни світу (в основному, країни ОЕСР) застосовують комплексну систему оподаткування доходів населення, Скандинавські країни – систему подвійного прибуткового оподаткування, а країни з перехідною економікою – систему з пропорційним податком. Науковці вважають, що у найближчому майбутньому в більшості країн світу реформування системи оподаткування доходів населення відбуватиметься у напрямі подальшого зменшення податкового навантаження, спрощення адміністрування податків і поступового наближення до системи подвійного прибуткового податку або до системи пропорційного оподаткування. Сьогодні у відповідь на кризу ці реформи продовжуються не меншими темпами. Тому питання чому в Україні майже нічого не зроблено у цій сфері є риторичним!

В останньому звіті Європейської комісії «Податкові тенденції в ЄС» зазначено, що одним із основних реформаційних заходів у більшості країн ЄС полягав у прямій підтримці купівельної спроможності домогосподарств шляхом зменшення податкового навантаження з індивідуального прибуткового податку. При цьому зменшення навантаження відбувалося в основному шляхом збільшення вирахувань (звільнень) з бази оподаткування ніж шляхом зменшення податкових ставок. Такий підхід реалізовано більше з міркувань

рівності і справедливості оподаткування, а саме для підтримки купівельної спроможності домогосподарства з низьким рівнем доходу з метою стимулювання їхнього споживання [4].

Підтримка внутрішнього попиту, як це не банально виглядає, стала для багатьох країн ефективним засобом протидії і подолання кризових явищ. Зокрема, приклад Польщі, однієї з небагатьох країн ЄС, ВВП яких у 2009 році не впав, а навіть дещо зріс, засвідчує цей факт. Експерти вбачають причини даного феномену у відносно незначній залежності Польщі від іноземних ринків (експорт становить менш як 40% польського ВВП) за одночасно досить великого споживання на внутрішньому ринку. Значний внутрішній попит, й особливо — індивідуальне споживання, посилене скороченням податків та індексацією пенсій і соціальних виплат, змогли достатньо компенсувати падіння зовнішнього попиту. В результаті частина продукції, яка не знайшла своїх покупців за кордоном, була продана всередині країни [5].

Висновки. З огляду на це слід зазначити, що подальше відкладання реформи ПДФО в Україні тільки загострює існуючі соціальні та економічні проблеми. Тому існує необхідність у поступовому та послідовному реформуванні існуючого механізму функціонування ПДФО.

На першому етапі необхідно запровадити регресивну шкалу ставок ПДФО з одночасним застосуванням єдиного соціального податку замість існуючої складної системи нараховувань на ФОП. При цьому держава має чітко задекларувати цілі подібних нововведень з метою уникнення можливих непорозумінь і неоднозначностей тлумачення ідеології реформи. З метою заохочення платників податків до детінізації своїх доходів маржинальна ставка ПДФО в Україні для високодохідних верств населення повинна бути меншою існуючої на сьогоднішній день нормативної ставки. У механізмі сплати ПДФО необхідно також запровадити неоподатковуваний мінімум на рівні прожиткового мінімуму для усіх категорій платників ПДФО, в також на вибір платника податку запровадити норму оподаткування сімейного доходу. Необхідно запровадити глобальний підхід до визначення об'єкта оподаткування замість існуючого сьогодні вибіркового (шедулярного) підходу. Запровадження єдиного соціального податку повинно відбуватися у декілька етапів шляхом поступової зміни співвідношення платежів до фондів соціального страхування між працівниками і роботодавцями. Протягом декількох років частини платежів працівників і роботодавців мають бути приведеними до рівного співвідношення. При цьому, солідарна система соціального забезпечення також поступово має бути замінена на систему персоналізованого індивідуального страхування громадян: медичного, життя, пенсій. У подальшому необхідно проведення податкової амністії доходів громадян, запровадження нових форм і методів адміністрування ПДФО, але це питання хоч і найближчого майбутнього, проте все одно на перспективу. Зараз було б доречно зосередитись на тому, що необхідно зробити невідкладно.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії реформування податкової системи» N1612-р. від 23 грудня 2009 р.
2. Швабій К. І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики: [монографія] / К. І. Швабій. – Ірпінь, Національний університет ДПС України, 2009. – 296 с.
3. Скрипник А. Фіскальні та соціальні наслідки переходу до плоскої шкали оподаткування доходів фізичних осіб / А. Скрипник // Економіка України. – 2006. – №12. – С. 11-20.
4. Taxation Trends in the EU. Data for the EU member states and Norway. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.html.
5. Гембські П. Польська економіка у час кризи та її подальші перспективи. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/2000/2250/68286/>.

Annotation. The article discusses the problems and prospects of personal income tax's reforming in Ukraine. Made the conclusion about the need for gradual reform of the tax by introducing new elements of the mechanism of taxation, tax administration processes, etc.

Key words: personal income tax, reforming, system of taxation, incomes, population.

13

УДК 657:004.9

*С.О. Левицька, д.е.н., професор;
С.В. Чепак, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне*

**КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ЗВІТНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНІ ПОТРЕБИ
ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

У статті розкрито питання комп'ютеризації бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві. Особливу увагу приділено електронному документообігу та електронній звітності. Визначено важливе значення складання електронної звітності господарюючими суб'єктами на сучасному етапі розвитку економіки України.

Ключові слова: комп'ютеризація, електронна звітність, документообіг.

Розвиток комп'ютеризації викликає потребу в розробці і створенні нових засобів обчислювальної техніки.